

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конт. пошт. шас. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Розмови не записують.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'30 ал.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 ал., Німеччині 7'50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. кр., Ру-
мунії 150 лей, Болгарії 7'50
ал., Австрії 7'50 ал. Загін
вперед 1 год.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
—
Ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Безробіття і голод.

Необхідність організації допомоги.

Щодня читаємо, що в Польщі безробіття росте, що охопило воно вже 360.000 людей, що ще росте. Наспівують все нові вісти про шораз частіші робітничі заворушення, про занепад промислу, застій продукції. Обраховано безробіття на відсотки, порівнюємо з безробіттям у інших державах і на основі цифр, що безробіття в Польщі найбільше, бо виноситься 42 проц., коли в Німеччині тільки 22 проц., в Англії 11 проц., а в інших державах ще менше відсотків, робимо сумні висновки на будуче, сміємося з кулак, що Польща не може дати собі ради з розв'язкою робітничого питання. Вона виступає для самохваляби перед світом зі своїми поступовими, соціальними законами, коли в дійсності всі ці закони є лиш паперовими мертвими буквами, а вихвалюваний державний фонд допомоги безробітним далеко вже не вистарчає. Однак ми не могли би собі уявити повноти безробіття на основі тих цифр. Треба же звернути увагу на те, що в часописах є мова тільки про кваліфікованих робітників, а далеко більші маси робітників не-кваліфікованих, денників, слуг, цієї сірої маси, що викинена з голодних сіл за заробітком до міст, найшовшись в обіймах міських елітнів, не маючи права до назви кваліфікованих, не має також права і до цієї нужденної підмоги з державного фонду для безробітних. Коли ми зайшли в самому тільки Львові в підміській закамарці, поза рогацьки, в затухлі темні сутерни, в жидівські діляниці, то побачилиб, що публіковані в газетях цифри бліднуть перед дійсністю.

Між масами нуждарів багато таких, що ради куска хліба зрікаються свого людського достоїнства, віри батьків, народності, побачити можна й таких, що в часах нашого масового визвольного зриву ставали до боротьби, а тепер найшлися на бруку і не мають ніякої можності заробити на кусок хліба. Там живуть матері з голодних дітьми, дівчата, змушені кидатися в обійми моральної розпусти. Повно тепер наших людей, що тиняючися по наших і чужих установах простягають руки. Загальна нужда, а на її тлі чорна розпука, страшна безнадійність. Оло голодує, душа горячує. Всі ті жертви теперішнього лихоліття це переважно українські робітники.

Недавно гноблений, польський харід поставив нині на чолі надодові організації, які не знають милосердя для цих сірих „непокаянів“, а навіть відбирають останній їх заробіток для своїх, бо згідно з рецептами тих організацій узурповлення польської державної ідеї вимагає цього.

Ліга католицьких жінок, Союз жіночих товариств, Католицька ліга праці, ОО. Бернардинів, Коло Польок і інші, всі під керівництвом Львівського обов'язательського комітету

займалися безробітними, але Полтяками, закладають чайні, кухні з обідами, ведуть акції докормлювання дітей по школах та в міських заборонках, абивають одяги, позятні обіди, дари по кавчинцях, не оминають ні одного Українця, щоби й у нього дістати дар, дістають дари в міських та державних фондах, отже і з українських рук. Але до них не найде доступу той голодний, що називає себе Українцем. Пильно розслідують походження кожного, що підозрілий з прізвиська, бо видача йде за поіменними виказками. Українець заспокоїть свій голод хіба тоді, коли зречеться свого українського „я“, свого обряду. На жаль голодні українські маси не мають підтримки також у своїх. Комітет допомоги українському селу влада розв'язала. Організації допомоги міським робітникам у нас нема. Ці сірі маси, змушені голодом, приневолені йти та понижуватися там, де дають, дарма що нічого не відстануть.

Країна вже пора вийти нам з безділля, та створити нашу організацію допомоги. Треба перепроводити реєстрацію цих безробітних, за-

опікуватися ними, заговорити в їх імені перед світом, створити бюро посередництва праці, допомогти їм найти заробітки по селах, взяти в охорону їх діти, подбати за харчі зі сіл, словом порушити всі пружини, щоби рятувати помираючих. Хто зна, чи цю дорогою не виратуюмо не одну людину, якій нині грозить загибля, а яка завтра стане у визвольні ряди.

Огні пекучі питання вже були перед кількома днями темою нарад декількох львівських громадян. Створився ініціативний Комітет, який має скликати з тою метою ширші кола для створення організації допомоги безробітним покищо у Львові.

Чесна, працююча людина може доконувати великих діл, навіть при найгірших умовах. А такі люди в нас є. Річ тільки в тому, щоби вони якраз в почуванні konieczности допомоги і рятунку для цих сірих безробітних стали на чолі цієї організації і щоби дали початок до подібних організацій у всіх голодних містах українських земель. Наше громадянство мало вже нераз докази своєї жертовности. Такі самі докази дасть і тепер, якщо створиться Комітет, до якого громадянство буде мати довіру в успіху працю.

М. Творидло

Скшинський у Празі й Відні.

За наближення Польщі до Чехословаччини і Австрії.

По довших приготуваннях вибрався прем'єр Скшинський у відвідини до Праги і Відні. Вибрався, щоб затіснити дотеперішні зв'язки Польщі з Чехословаччиною й Австрією, щоби порозумітися з керівниками тих держав у різних пекучих справах, щоби особисто довести до закінчення чи поновлення різних договорів, однаково важних для всіх заінтересованих держав.

В Празі витали Скшинського з великими почестями. Посилалася на всяких банкетах і прийняттях великих слів велика сила. Видно, що обом державам, що ще так недавно горючилися і вели проти себе завзяту кампанію а навіть грозили собі обопільною війною, дуже залежить на тісному порозумінні, на якнайприязнішій взаємності. Відно, що важні причини веліли Скшинському кидати свою наелектризовану столицю і спішити по пораду й рятунку до своїх ближчих і дальших сусідів.

Відношення Чехословаччини до Польщі і навпаки було ще донедавна доволі загадкове. Формально заключили обі держави між собою цілу низку договорів ще перед роком, договорів, що мали на меті врегулювати їх торговельні й політичні взаємини. Однак ці договори так і лишилися на папері, бо прим. торговельної угоди з 23. квітня 1925 р. Чехословаччина ще до нинішнього дня не ратифікувала. Що більше! Ми були свідками саме напередодні візиту Скшинського в Празі заборони ввезу і транзиту польської худоби, що п видав під впливом аграрно-новий чеський уряд Чехосло-

з незвичайно гостинного, а навіть оваційного прийняття Скшинського в Празі, як і з того розголосу, який надали тому прийняттю Чехи й Поляки, викодить, що в Празі прийшло до порозуміння в різних справах, не тільки торговельно-господарських, а й політичних. Можна надіятися, що торговельну угоду між обома державами поширено в тому напрямі, що поладано справу перезозу польського вугля, справу імпорту і транзиту польських господарських продуктів і справу контингенту й митових знижок для чеських промислових виробів. Та крім усунення труднощів з економічних справ дійшло певно й до устійнення поглядів у такій важній справі, як відношення Польщі й Чехословаччини до Ліги Націй. Взагалі можна думати, що керівники обох держав найшли „спільну мову“, бо в тогочасній Скшинського на обід у Бенше найшовся один уступ, який живо коментує вся чеська й польська преса. А саме, згадуючи про спроби Гайллонів утворити перед війною блок, що відповідав би в нинішнім розумінні концепції Середньої Європи, яку то думку піддержував чеський король Юрій в Подєбрад, — прем. Скшинський сказав: „Час минув, а ми знов подали свої руки, щоби утворити в центрі Середньої Європи славянський блок. Нас важає незрозуміло воля миру“.

З Праги вийшов Скшинський до Відні, де має довести до закінчення між Польщею й Австрією арбітражного договору, а також усунути багато спірних справ, викликаних неяснотами митовою політикою попереднього польського

го міністра скальбе. Розуміється, мета поїздки Скшинського ширше: втягнути Австрію в обітву чесько-польських економічних інтересів, зв'язати Австрію тісніше з цими обома державами і таким чином не допустити до їх злуки з Німеччиною. Польська преса має надію, що поїздка Скшинського покинеться успішно і він верне з Відні, по-добно як з Праги, з позитивними результатами.

Англійські вуглекопи і московський Інтернаціонал.

План пропаганди і поклики до Генерального страйку.

Виконавче бюро Професійного Комуністичного Інтернаціоналу в Москві організувало спеціальне віде, з метою з'ясувати своє становище супроти англійських вуглекопів в їх конфлікті з власниками копалин. Прийняли рішення, щоби вжити заходів, які перешкодили би мирній розв'язці конфлікту. Заходи ці мають на меті розвинути пропаганду, щоби для наміреного страйку зеднати центральний комітет англійських трейдуніонів. Дальшим кроком: забезпечити піддержку в цій акції з боку транспортних робітників, головно трамвайників. Головною ідеєю московського центру є загальний страйк. Найближчі демонстрації 1-го мая мають підготувити ґрунт для цього страйку. Спеціальну увагу присвячують вуглекопам, металевим робітникам і іншим професійним організаціям англійського пролетаріату. У поклику виданім у Москві кинено гасло боротьби проти всяких спроб співпраці з іншими, непростарськими класами. Пропаганду в цій справі поручено Лозовському, який у спеціальній статті нахидається сидьно на політику Мек Донельда, Клайнеса та Томаса, які шукають шляхів мирного поладання конфлікту.

Німецько-радянське порозуміння.

Друга Рапальо, недовіра до Ліги.

Німецька та англійська преса передають звістки про переговори між німецьким і радянським урядами з метою підписати „реасекуріційний“ договір. Цей договір, що має охороняти політичні та господарські інтереси обох держав, не повинен би, на гаду Німеччини, посягати на добріх взаємини з іншими державами. Однак французька преса не вірить у мотиви цього порозуміння передані до відома німецької пресою, яка без сумніву має відповідні інформації з урядових сфер, щоби оглягнути це порозуміння на свій лад. Такий договір, по французьким твердженням доповненням договору в Рапальо і має на меті наскрізь актуальну політичну тактику. СРСР, хоча би втягнула Німеччину в сферу своєї політики, зверненої проти Ліги, а Німеччина хотіла би натягнути Англію, що на вилазок нових перепон перед її вступом до Ліги, вона зможе піти шляхом вищої самостійної політики.

За редакцію відповідає Василь Мудзюл. Витав Витавничо Сілка "Шлях". З друкарні Витавничо Сілки "Шлях" Львів, Ринок ч. 10.

Кожний фабулний сам, свій улюблений діє і поведінкою, хитрою, жадною, підступною і т. п. смислах з одної мови природного означеного екстракту.

ЕКСПРЕСС-АГРУМЕНА

Жаждіте скріпки! Генер. Репр. в Польщі: 1247 ТИТАНИ. Львів Рішницька 8. 27-75

ний організаційний комітет. І тепер прийняти, що прапорова успішна. Правда, що в з'їзді взяли участь виключно тільки монархісти, прихильники і абсолютної і конституційної монархії та деякі групи уміркованих, відносно істоти монархізму нездиркованих правих. Та всеж на з'їзд прибуло понад 450 делегатів з різних країв Європи, Америки та Азії.

Зарубежний з'їзд (так зветься офіційно цей з'їзд монархістів) почався 4. березня і закінчився аж 11. березня. Оже трівав, як на емігрантські відносини, довго. Інші речі, до чого він дійшов у своїх нарадах! — А можна сміло сказати, що не дійшов до ніяких позитивних результатів. Рішальний голос мав на ньому Марков II. та його група, всі бувають "активісти" зі "Союза Русского Народна", іншими словами чорносотенці найгіршої масті. Правда, на чолі з'їзду, тобто його головою був вибраний таємним голосуванням акад. Струве, колишній соціаліст з потім ліберал, а тепер "розквітаний блудний син", що складає в імені з'їзду вірнопідданий поклін "Ного Імператорському Величеству" вел. кн. Миколаєві Миколаєвичові, але тільки всього й було на тому з'їзді, що спомин про колишнього, бувшого ліберала Струве. Тепер він монархіст і "ідеолог" монархічної газети "Возрождение".

Струве змінився, бо пішов на право. Але Марков II. і компанія не змінилися ні на йоту навіть під впливом Європи. "Єдина, неділима Росія" з ретравзміщу абсолютного монархізму, з "правною стіною" на місце теперішньої "комуністичної стінки" — ось гасла, що переважали на з'їзді. Читачі звіти з того оригінального з'їзду, приглядаючися тій позі безсильних, але саме й тому до найгіршої міри перенятих злобою і алергою, смертельного ненавистю, та звирячому нетерпимості людей не тільки до комуністів, але й до всіх чужацьких думок, дивуючись, як ті люди могли на протязі 7 літ нічого не навчитися, як могли зберегти ненарушеними всі ті категорії політичного думання і тактики, що їх мали перед 1905 р. при царі Миколі, а які довели до такого ганебного розвалу Росії та загинувши такої дорогої їм династії.

Та всеж не зважаючи на все, саме завдяки всьому сказаному, найбільше кольоритною на з'їзді була така фігура провідника не-примиримих Маркова II. Він був оригінальним своєю впертістю і тасіпленистю. Все інше, а особливо т. зв. центр з групою торговців і промисловців, було анемічне, бліде та безсильне. Їх тероризував Марков II. і компанія своєю агресивністю і до крайних меж посушеного чорносотенного нагосту.

Та перейдім до самих результатів з'їзду. Зараз у перших днях вислав з'їзд до вел. князя Миколи Миколаєвича делегацію в складі цілої президії з вірнопідданчою ваявою, та покритим благанням, щоби він став "національним вождем". Ясно, що вся комедія була актори підготована. М. М. прийняв поклін і гідність та відписав з'їздові, що "високо цинить виявлену з'їздом готовість закордонних синів Росії допомогти моїм починам для спасення батьківщини. Та не чередіруванню і будучої долі треба видавати всі наші сили і душевні зусилля, а одному загальному прирванню до відновлення в Росії законності і порядку". Ця

відповідь і згода М. М. стати "національним вождем" були єдиним реальним здобутком з'їзду.

"Непримиримі" домогалися, щоби з'їзд вибрав окремий уряд, що поціновав би під протекторатом Мик. Миколаєвича. Тренов виступив нашіть з прохотом, дивоглядного законодавства для той "Зарубежної державності". Але і прохот і сама ідея провалилися наслідком упертості "уміркованих". М. Мик. не мав нічого проти встановлення такого уряду, та коли довідався про опозицію, заявив рішучо проти нього. В результаті дійшло до того, що з'їзд не вибрав ні уряду, ні "зарубежного виконавчого комітету", а нагомісь вибрав "виконавчу фінансову комісію для ліквідації З'їзду".

Центральним питанням з'їзду був саме вибір ексекутивного органу при вел. кн. М. М. І він провалився дарма, що один з учасників (Алексинський) доказував ні більше ні менше, а те, що з'їзд є "земским собором" і має повне право вирішувати про систему правління та склад уряду. І хоч з'їзд зібрався під знаком того, що він є кість з кості і кров з крові репрезентантом "земли русской" і що репрезентує бажання усіх, перебуваючих під більшовицьким "патріотизмом", то всеж цей справді не виюшав. Не вирішив і не розглянув як слід і другої дуже важкої справи, а то земельної. Реферат у цій справі вголосив Гурко. Та ніяких постанов до реферату не прийнято. Натомість рішено погодитися з вел. кн. Мик. Миколаєвичем, який висказав погляд "що стягати з селян те, що дріпало, або що розкрадено в часі революції, неможливо". І більше нічого! Іншими словами, землю відбирати буде можливо.

З'їзд мав багато куріозних інцидентів, а мав також сенсационістів і протестантів. Покинув його представник уміркованих Третяков, загрожував уступленням Струве і торговельно-промислової групи, протестував проти вірнопідданчої декларації вел. кн. М. Миколаєвичові представник адвокатів Беринг, протестувавши проти таємності нарад і журналістів.

У з'їзді брала участь невеличка частина козаків. В зв'язку з тим появилися в пресі протест "Об'єднаної Ради козаків Дону, Кубані і Тереку" за підписами отаманів-генералів Богачевського, Науменка і Вдовенка і голов козачих урядів Мельникова, Толоркова і Бокановського, в якому вони позбавляють козаків-учасників з'їзду права репрезентувати козацтво у з'їзді монархістів-єдиноділимих. Козацтво заступлене Об'єднаною Радою є за такою перебудовою Росії, при якій булаб забезпечена широка місцева самоуправа для всіх територій відповідно до їх національних особливостей.

Оже сподівана ініціатива з'їзду до політичного активізму завела всіх російських правих емігрантів. Так широко закросний з'їзд провалився ганебно і дав пошану, черговий доказ неадекватності до якої не буде реальної політичної праці всіх тих, що його скликували та перетворили. Остала зноа моногонія і безнадія, емігрантська буденщина, яка чи не заставить багатьох знову сиріх емігрантів скріпити знов ряди "возвращенцев". В. М.

"Divide et impera!"

Н. П. Р. за поширенням хлібопашини. Н. П. Р. (Народова Партія Робітників) досі майже не звертала уваги на "національні меншості", крім Німців, а особливо нехтувала Українців, а зрештою в національній політиці тагнулася у хвості ненавирливої емімії. Аж в останньому часі і в емімірській пресі час до часу почали з'являтися статки про політичне життя Українців. Гоачком до цього є в першу чергу організаційна діяльність Миколаєвського

Ная. Дня. Об'єднання, Емімірський "Глас Робітників" (аналітичний в Голубин-Битого і Грудьоні) з 8. п. м. містить статейку "Настрої серед Українців".

Вибір до майбутнього союзу — історично тай — ставить тепер такою актуальною проблемою всіх політичних груп. Не дивлячись до цього в національній політичності, серед яких перед ведуть Українці. Є не зовсім прозвучіла з огляду на їх чисельність і відносно більше політичності членівність їх партійність поглядів. Польське громадянство повністю докидає позитивності з настроями серед Українців, щоби не дати себе захопити політичними кроками, як не сталося паче нібилох до теперішнього союзу. Говориться прохотом, що ті настрої головно у відношенні до нас є вкрайно несприятливими. Та щому й не можна дуже дивуватися. Бо уряд, в якому національні сплати плакхоті "депробитні" рвни п. Ст. Габського. Не міг услагодити в оцінці істрацієних умів розквітаною і Явезіною в своїх надіях українського громадянства. Всі кроки того "делкавого мужа" у відношенні до сплатних меншостей, а головне до українського громадянства, були переслідувати такою перфідією, що справді не могли відкрити на загогні — якслідок об'єднання — польсько-українські відносини. Прокладаючи перфідичну політику п. Габського нехай послужить, нагадування (?) сплати українського уміркованості при оцінці ліквідації українського аскародного й середнього шкільництва під плашкою перенесення української праці.

Така політика устілює серед Українців уседепші до підготування одностороннього виборчого фронту всіх українських партій. Такі гасла кидаються на сторінках об'єднань, що отаку під підняттям ультро-націоналістичного (?) УНДО. А щоби зміцнити, задкують Українці відновити блок всіх національних меншостей, що так багато шкоди приніс нам до останніх виборів. Означе слід зазначити, що не аналогію на нехоті українського громадянства і неаналіз до Польщі більшості українських політичних партійників, є деякі групи, що бажають мирної співпраці обох братніх народів. На жаль, ті групи є нечисленні і досі мають малий вплив на маси. Тому в їх праці повинен і в допоміжній польській уряд. Єдиною допомогою, яка зміцнить їх значення, а значно зменшить вплив шовіністичного (?) УНДО, є зміна курсу політики у відношенні до української меншості і закінчення шкідливої — як то виявилось — в своїх наслідках для Польщі шкідливої і безцільної політики Габського. Бо тільки це може переконати народні маси про реальність угоди політичності у відношенні до уряду і діяльності у відношенні до польської держави".

Оже: "divide et impera!" Розуміється, що поради емімірців на адресу польського уряду, щоби заявився поширенням і поглибленням хлібопашини, є дещо спізнені. Уряд, який має в своїм складі такого "спеціаліста", як Ст. Габський, не чекаючи поради польських народових робітників, розпочав зміну курсу політики, даючи Даниловичеві концесію на банк, асигнуючи йому до 20 (двадцяти) тис. зол. на основний капітал того банку і обіцявши 300 (триста) тисяч золотого кредиту в Банку Польським. Але такими деморалізаційними засобами не багато досягнати ні еміміні ні емімірці, ні "братній" польській нарід.

Організаційний рух.

Осигнування Жіночого Ірвуння УНДО в Тернополі.

Дня 7. квітня п. р. відбулася в Тернополі довірочна нарада місцевої жіночої інтелігенції в справі політичного організування і підняття жіноцтва до Укр. Імперського Нац. Дем. Об'єднання. Реферат прохотомі діяльності участі українського жіноцтва в політичному житті і про програму УНДО вголосила в. Ваян-ка Баранова, після чого по ширшій дискусії вибрало комітет, у складі якого учасниця пані: В. Баранова (голова), Ком. радочка Семболова, Хмелова, Колєнівська і Калєнівська з правом коопатів. Комітет має за завданням повести політичне осмідження й організацію ширших кругів українського жіноцтва в Тернополі і в повіті. Цей комітет скликає у неділю дня 11. квітня п. р. численну зборя місцевого місцевського жіноцтва, на зборі прийшло багато місцевих старожок і молодшик; по рефераті п. В. Баранової про сучасні громадянські завдання українського жіноцтва та по передачі дискусії на цю тему і по додатковій промові в Семболової осталося на

всіх 70 жіноцької молоді з Тернополя в часі на Кавказі УНДО в Тернополі. Присутні жіноцтва, паскаючи бажання участі в Союзу жіноцької молоді, бо вони у жіночій мірі повинні до істотно національного й політичного осмідження і похотується задля політичної жінки УНДО. Бажало, щоб і в інших містах жіноцтво приступило до політичної організації в рамках УНДО.

Нові демонстрації безробітних у Варшаві.

16. IV. у Варшаві на пл. Кєрчельского около сто людей мавали на поліції. Вік стріляв чотирма жими у воздух. Шойс жиня поліція ухилилася поліція. Арештували 20 чол. (Пр. кул. Окопів) розбула ший в складі горілок і забрала фляшка. Поліція арештує в з'їзді в четвергоми, демонстрації. В Саскому саді арештували двісті кількадесть людей.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Шеф секції нац. меншостей С. М. у Варшаві.

До Варшави приїхав шеф секції для справ національних меншостей при Союзі Народів, Кольбан. Він у Польщі буде континуувати студії над положенням національних меншостей. Кольбан у Польщі є вже шестий раз, а що року подорожує по різних державах, щоби познакомитися з положенням нац. меншостей.

Польсько-австр. арб. трактат.

16. IV. прем. Скішинський підписав іменем польського уряду і канцл. Рамек іменем австрійського конциліційний і арбітражний трактат між Австрією й Польщею. Трактат об'являє на три роки, а остас в силі і слід. року, коли не буде відповідний одного з сторін на 6 місяців наперед. Скішинський виїхав уже до Варшави.

Напад фашистів на бельг. міністра.

Фашисти, що демонстрували в Брюсселі, напали і побили міністра загр. справ Вандервельда. Поліція розлінала їх.

Біржа.

Америк. дол. 9'00 — 9'50 канад. дол. 9'35 — 9'40; чеський кор. 0'25'00 — 0'26'00, лєт 0'42'5 — 0'43'0, франк шв. 0'20'00 — 0'21'00, ф. швейц. 1'70 — 1'75, англ. фунти 43'50 — 44'00.
Золото. 20 кор. 37'00 — 38'00, 20 франк. 34'00 — 35'00; 20 марк. 42'00 — 42'50; 10 руб. 45'00 — 46'00.
Срібло. Австр. кор. 0'70'00 — 0'71'00, 5 ав. кор. 3'70 — 3'80, фінлянд. 1'85 — 1'90, рубль 3'00 — 3'10, рубль дрібним сріблом 1'50 — 1'60.

Збірка.

Пісення краєва з 1925 р. 36'00 — 38'00 жіноч галицьке з 1925 р. 21'50 — 22'50 чимь галицький брор. — до —, австр. гал. 22'50 — 23'00.

З життя еміграції.

Шовчанієська свято в Гомелі (Франція).

Дня 25. березня спомоглася і ми ашалавати пам'яті Пророка України, вечером, листопаду, що відбулася в селі "Льорек". Ожрилася вечер співами хором Культурно-Освітнього Тов-а (від промовою пана-ція Гочєвська), який підспівав "Як умру" та інші пісні. Хором своїм тепер ми можемо похвалитися; злилися зусилля панюток, які палилися святити і дисципліну, і цюва робота праці не тільки на Франції, але й на своїх, що туті вже неабиякі хор. Такавостай дивовида, який можна вості передати слухачеві всі тонкості української пісні. Свої голоси Верекі (Генер) та Ключка (бавитон) чудово звучали в цей вечір. Треба агадати ще і других територі, які під промовою п. Шароані передавали дуже гармонійну оспрау швейц. хору панюток п. Марієтою ведер. Підміше група Культ.-Освіт. Тов-а рідшеюрою п. Гаранського відіграли під промовою п. Гаранського "Назаря Стодола". Завдяки досконалій підготувані паса віддала на славу. Гарно намалювали, по скарбам п. Манієвського докочаві робили сильні враження. Манієвський артисти п. Набова і п. Сіла виконали значення пам'яті нашімш прибіли. Гра артистів була більш як задоволююча: діалі Демоняковського жіноцтво грою дали класичну лад Стук. Свободно трималися на сцені пані Стефанівська (хоралька) чого не жаль, не можна сказати про її

Послідовна праця.

Українське Нац.-Демократичне Об'єднання вступило на шлях послідовної організаційної праці. Займає, але систематично, крок за кроком воно готує розпорядні громадські сили, втягає в свою організаційну орбіту все ширші народні маси, намагається справляти в суспільне русло нашу освітню й економічну політику, словом змагає відбудувати українську суцільну публіцистичну організацію українського народу.

Посі в нас всі невдачі складаючі на «обставини», на «ситуацію», на «перевтому» й інші подібні перепоні ніби то об'єктивного і неспокійного характеру. Та теоретично, що послідовна праця може дати величезні, просто несподівані успіхи й вислід, що при добрій волі й безупинному змаганні можна усякунути навіть найважчі перепони. Тільки праця, взаємне довіра, обов'язкова допомога та піднесення ступня зацікавлення до всіх громадських справ можуть поставити на твердий ґрунт українську організацію.

На цей шлях, на шлях послідовної праці вступило Українське Нац.-Демокр. Об'єднання, поборюючи «незалежні» від нас обставини, виконуючи місію, непохитну волю до розросту й сили. Витанючі ці організаційні успіхи української національної організації, мусимо акцентувати й на деякі її недостаті. А робимо це не критикомані ради, тільки тому, щоб їх уявляти з об'єктивної точки погляду занятим може іншими квестіями керівникам тієї організації.

Українському Нац.-Дем. Об'єднанню роблять завади, що пресою органи, які спираються на його членів, у дечому розходяться між собою під ідеологічним та тактичним оглядом. А з того робиться далеко-пачі висновки про неспроможність й ідеологічне розбіжність партії. Дещо відмінні відмінні, які зазначаються в поодиноких національних пресових органах, ще не є великим лихом. Зовсім природно, що загально-національній

організації під ідеологічними й тактичними оглядом є все більша розбіжність, як класова, зовсім природно, що окремі відмінні в ній проявляються виразніше, як деінде. Класова, соціалістична, політична організація має — так сказати — категоричні канони, а одначе важко стоїти для органів одної соціалістичної партії, які вповні покінались би зі собою. Вже дещо відмінні психіка й інтелектуальна структура поодиноких керівників пресових органів впливає й на відмінність тих органів. Тим більше й наглядніше проявляється це в неопційних органах. Та в тому, як вже сказано, не велике лихо. Більше лиху в чому іншому, у недостатці офіційного органу Українського Нац.-Демократичного Об'єднання, органу, який був би безспірною ідеологічною власністю партії, який був би її авторитетним висловом. З цю аномалією слід вкінці покінути. Крайня пора здобути на офіційний орган, на свою власну трибуну.

Другою недостою Українського Нац.-Дем. Об'єднання є недостою подрібно розробленої, у всіх питаннях докладно засвоєної програми. Голова УНДО, п. д-р Дм. Левинський признає це на великому віку у Львові, одночасно підкреслюючи, що ту програму кожний свідомий громадянин має в серці й в голові. Дуже примамлива фраза, але всім так з логічного становища тільки фраза. Серце — є синонімом почування, голова — розуму. Отже почування й здоровий розум означають і регулюють програмові основи УНДО. Без сумніву, що так, але лише у відношенні до більш загальних і розтяжних програмових точок національної політики. Коли так розглядати справу, то можна з повним правом твердити, що нпр. держава не хочемо вимагає кодифікації законності, бо її диктує серце й розум. А одначе кожна держава кодифікує кожний прова громадянського життя. Не лише кодифікує, але й інтерпретує подрібно засовані законні постанови. Тому то

Як що бажаєте закупити вино

і довіряєте більше чужим фірмам, то переконайтеся передше про його ціну і якість у.

Народній Торговлі у Львові і її складах в краю.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ* поручає спідуючі вина:

Угорські білі:	Вина червоної:
Самородок з р. 1912 2/4 фл. за 6/50	Польовий Шато 3/4 фл. за 5/50
Самородок з р. 1920 - - - 5/50	Бенгуча - - - 5/50
Польовий Шато - - - 6/50	Пелетер - - - 5/50
Польовий Лейтис - - - 6/50	Манга іспанська Шато - - - 13/50
Польовий Вайснер - - - 6/50	Манга - - - 1/3 6/50
Польовий Ріклар - - - 6/50	Семіс гратке - - - 2/4 7/50
Токат солодке - - - 1/2 12/50	Пелетер солодке - - - 6/50
Токат гірський - - - 12/50	Вейснер - - - 6/50
	Червоне сол. (Перка Ата) - - - 6/50

без сумніву буде краще, допільніше і для Об'єднання корисніше, коли його програма буде не лише в серці і голові, але й на папері.

Третьою недостою Об'єднання є спосібне звуження його особового складу головно до двох сучасних поколінь українського громадянства: до покоління середнього і старшого. Якось непомітно в Об'єднанні молоді, в першу чергу студентської молоді. І це діється тоді, коли в цілому світі молоді із захопленням горяться під еманіпацийні, відродженські прапори націоналізму. Правда, наша молоді важче побита долею, як кожна інша, правда, що вона виставлена на всі негоди сучасного життя-буття, що вона знесилена супротивними вітрами, знята в перекресний вогонь, ще не може прийти до себе після всіх невдач. Але те заскелення, ослабчучання вже повинно належати до історії. Провід Об'єднання без сумніву зробить все можливе, щоб притягнути в свої ряди молоде покоління українського громадянства, і молоді зі свого боку подбє, щоб зі стану кризи перейти щонайменше в стан реконвалесценції.

Ось на нашу думку — головні й основні завдання Об'єднання на найближчу й одночасно найдавшу мету. Заповнивши ті недостаті, Об'єднання стане на гранітовому ґрунті, а тоді його послідовна праця дасть ще більші успіхи.

Російські монархісти.

Зауваження з'являються і його плеча.

Кожна весна приносить для російської еміграції ту знаменну добу, в якій вона, розкинувшись по цілій земській кулі, якось рухається. З весною проймають її якісь нові дорощі, не то неологічний піллом. Попередніми літами її являлись були алягані звичайно з якихсь рахунками на нову інтервенцію, на нові міжнародні комбінації, ворожі комуністам. Цього річчя виступили серед російської еміграції рух, але не у зв'язку з економічними сподіваннями комбінації на міжнародній арені — де тепер стабілізація далеко актуальніша від всякого роду воєн та інтервенцій, але наслідком беззигладного та безнадійного положення тієї еміграції. Недавно писали ми про виступ Кускової в Парижі, яка в своєму виступі стала на становищі примирення з існуючим у СРСР режимом. Її виступ дав почин до дуже живої дискусії на сторінках усієї лівої й демократичної емігрантської преси. Дискусія не закінчена по нинішній день.

Та коли наслідки від виступу Кускової мають характер чисто академічної дискусії, то від російських монархістів, про яких хочемо писати, мав мати характер політичного актизму. Всі праки росіської еміграції були всецільно заняті приготуваннями до того візду на протязі кількох місяців. В Парижі працював окре-

М. ГОЛУБЕНЬ.

Петро Холодний.

Перший публичний виступ Холодного вийшов зовсім припадково. Без його відома й згоди появилася на виставі художників Києва 1910 р. дві його картини «Літо» та портрет А. Іванова. Арист, що «офіційно» працював в ділянці хемії та математики і як педагог з тої ділянки займав визначне становище в шкільництві, малював нишком і «для себе», готовуючись до публичного виступу щойно в момент, коли почув себе «готовим» і «цілим». Алеж поспіх його прийняв постанови його проти власної волі й замірів на очах публіки й «заприсяженої» критики, а що остання віднеслася до «дебютанта» з помітним зацікавленням, то не оставало нічого іншого, як витягти конвенції з припадку. До того ж поширені знайомства з кодах київських артистів й заінтересування мистецтвом громадянства були теж чогось варт. Мрія про гідну маніфестацію окремішності українського мистецтва в першу чергу від російського одушевляла в ті часи не тільки одного Холодного, і коли прийшлося її реалізувати, найшлись для цього і люди й умови.

В парі з Василем Кричевським, Фотієм Кривським і Миколою Білашівським (археологом), при співучасті поета О. Олеса, започаткував Холодний організацію українських пластиків під прапором національної окремішності. Вислідом цих заходів була перша українська виставка, уладжена в 1911 р. в залах київського музею. По візту була це сроба репресекції сил сучасного й вчорашнього українського мистецтва. Ретроспективний характер надала виставі участь «патріарха»: Васильяського і Мартинюка, з яких останній сам приїхав зі свого Константина, в українською вчинила її участь Галицька — Ольга і Ольга Гудичицька, І. Труша та О. Лудинська.

Мрако сепаратистичні заміри аристерів підійшла російська критика і «дизувалася», а укра-

їнська, заскошена явищем, адержано похапала.

Буду й так, що дехто лаявся за українське мистецтво, бо ми щось дуже не подобали на передиджників і художників «Міра Іскусства», алеж ми на те не вважали і не ображувалися. Ми не бачили, які ми є, але бачили, що ми відмінні від Москалів, та що дальші наші шляхи підуть на різно. І це нас підбадьорювало. Не зіпсувало нашого настрою і те, що московський цензор велів знати картину Михайла Каленіка (графіа М. Тишкевича) «Сон», що тепер є в Національному Музею у Львові, хоч картина всім нам подобалася. Це тільки підкреслювало нашу відмінність і ставило другу точку над і. (З листа П. Холодного).

На цій виставі показав Холодний цікаві пейзажі і портрети та більш композиційні «Івасик і Вільма» (Репродукція в «Рідному Краю» 1912 ч. 4 ст. 17), про що згодом (1913) говорив з захопленням Антонович: «Художник має дар торкати інтимні струни людського серця; може з незвичайною ширістю і безпосередністю віддавати спенки глухого передмістя: Холодний з дитячого сайстві відчуває настрої казки — його «Івасик» прекрасна, коли не одна кою справді художня ілюстрація української казки. Нарешті Холодний може підійнятися до трактування спихіях сил природи, його «Вітер» може найшлішче із усього досі ним виставленого». («Дзвін» 1914 р. ч. 1 ст. 52).

В заваку з першим виступом, про якого позитивність думки були поділені (загально підкреслювано громадський бік справи, якому не дорівнював... художній) ародилася серед учасників думка оснувати в Києві українське мистецьке товариство, але московська адміністрація не дала на це дозволу. Через перелона на сторожені адміністрації чергова мистецька виставка була відкрита щойно літом 1913 р. під зміненою фірмою, а зякою тогож року перевезено її до Львова.

Дивний дивом Антонович, який мав стільки широго захоплення для картин Холодного з попередньої виставки, тим разом поставився до артста виподні негативно. Закинувши йому «брак

художньої дисципліни» (і), яка нібито руйнує «вразливість» від його картин, усе виставляв Холодний на цій виставі, вважас слабшим від попереднього, посуваючись до твердження, мовляв «сумно дивитися, коли художник з такими можливостями як Холодний, пускається на експерименти сумнівної вартості, як «панна Катерина» або навіть опускається до таких «барішеских аправ», як солоденько-лилові дзвоників».

Насільки до несправедливості критичний був погляд Антоновича, з якого виходило, що Холодний в дальшій своїй мистецькій еволюції розгубився чи навіть заломився, вказує оцінка тієїж виставки і праць Холодного знід пера поета Миколи Вороного, якого можна вважати може меншим ерудитом в справах пластики, але не можна не признати йому тільки тонким поетичним організаціям витою інтуїції, що позн такою чи іншою оцінкою баченого в силі відчути те, що не вищайється в вузкі рямці картини. Ще на попередній виставі — лише Вороной у Львові Холодний «Ілюстр. Україн» — завершує Холодний уагу на себе своїми талановитими композиціями, між якими визначалася написана на казковий сюжет «Івасик-гелесик». Тепер він показав, що талант його перебув значну еволюцію, удосконалився і зміцнів. Широкий світовий простір. На тлі його сіра постать Катерини, амальована тільки в погрудді. Гострий білий, тяжкий сороз, ледуча образа, але ніби притулилася, осліла на дно душі, а на прекрасне, щиро українське лице її тільки кинули відблеск глибокої туги і непружної душі. Самітня серед холодною, світового простору, йде «покрита» і несе в собі свою глуху трагедію — от ситаз «Катерини» Холодного. Як глибоко заглянула художник в душу Шевченкової героїні, як нешаблонно виконала свою ідею!

Гарні його московські тони «Дзвоників» поміж березами, з майстерним чуттям написаний «Вітер» — дитина в одіому, така пухлява, як весняні, ніжний пелюсток, що хочеться його диткути пальцем...

(Продовження буде)